

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 11 April, 1767.

Den namnkunnige Rabener behöfwer intet mina förord: huru han och en Gellert uplösa et Saren just på samma tid, som krigslågan tyks willa ödelägga detta sköna landet, är en mera bekant sak, än at jag, i detta ämnet, bör wara widlöftig.

Bägge hedra sin nation nästan uti en och samma sak: seder och god smak äro föremål för deras upmärksamhet, och, om jag ej bedrager mig, lär Saren, genom desse foster-söner, ådraga sig grannars afund. En Enskt Auctor i desses ämnen, har sållan egt den lyckan at wara smaselig. En Italiensk öm känsla, en Franssk qwickhet, och en Engelsk djupsinnighet, hafwa länge ensamma delat wår högaktning och förundran. En qwick och fin smak herskar nu på flera ställen, och howet om icke et kallt och ohyggegeligt Grönland skulle kunna upwisa et äfwen så eldigt snille, som något annat land? Jag går tillbaka til wår Rabener: Hans skrifter äro öf til större delen bekanta; det torde altså

ej misshaga min Läsare, om jag gör et kort utdrag af et des bref, hwaruti han beskriwer sit öde i Dresden, då denna hufwudstaden skakas des af Preussiska bombar. Brefsuet är stält til en des wän, wid namn Färber.

Min Wän,

Nedan lär Du tro at mit trogna och ömna hjerta jämwäl är upbränt; emedan jag, sedan min olycka hände, ej skrifwet Dig til och klagat min nöd. Under mina största smärtheter har jag tänkt på Dig, och tillika waret glad deröfwer, at, under all min förlust, ega en trogen Färber. Ehuru Du för detta lär hördt min olycka; så tillåt mig likwäl at sjelf berättata den! wära bref hafwa så ofta tolkat wår glädje: får icke detta wera sorgeligt? Dock ej alt för sorgeligt; ty, tro mig min Wän, ehuru jag förlorat alt; har det likwäl ej kostat mig et wått öga, eller förorsakadt mig något oroligt ögneblick. Detta är mig sjelf obegripeligt; ty, hwarken känslolöshet, eller Philosophie, men endast Guds nåd verkade det, at jag under sinnets lugn såg min egendom gå i aska.

Den 19 Julii war denne förfärlige dagen: redan den 14, då wår olycka börjades, war mit hus mest utstält för faran. Om morgonen flockan slog en haubisgranat in i min betjents rum, och itände det samma: elden utsläcktes likwäl straxt. Jag samlade mina saker ihop så godt jag kunde, och lade dem dels i et hwall, dels

dels i en Fällare, och trodde mig nu nog säker; men som faran tiltog, och Kuler samt carcasser just regnade kring mig i granlaget, förmodeligen i den affigt, at förstöra 500 centener kruk, som, 20 steg från mit hus, woro förvarade under wallen; så flygtade jag, flockan 7 om aftenen, samma dag, til Neustadt: min bestjent lemnade jag, efter des egen begäran, efter mig. Neustadt blef ej heller i ro: två grofwa kullor öppnade sig, den 15, wåg genom det hus hwaräst jag nu bodde; men wi förskontes för eldskastning. Ehuru farligt och ångsligt wistandet här war; felades likwäl ej comiska och nog löjeliga tilfällen: wi woro många uti et rum, och wårt förnämsta göremål war at sofwa, hwilket och war det slugaste, wi kunde företaga oss. Uti bakgården woro, uti en liten stuga, ungefärligen 60 personer, äldre och yngre, fensster-luckerna woro med gödsel eller dynga betäckta, åfwen som hela gården, och under denna wården hade folket sin enda säkerhet. Somlige woro stille men förtretade och uprörde: andre flydde til bönen, och man kunde se på deras mun huru de fordrade den Högste til ansvar, för det han låtet denna olyckan drabba på dem, oaktadt de nu i 4 år hade gjort honom den äran at slitigt tilbedja honom.

Uti en annan wrå höllo någre politiske Kansnestöpare på at uprätta för Gref Daun en operationsplan; men de blefwo ganska oense uti några små bi-omständigheter: somlige wille

taga Hans Preussiska Majestät med des hela armee til fånga; andre tänkte blott på at ned-sabla alt hwad fiende war. Jag war af de senares mening; men blef öfverröstad.

En Präst-enka drog mig af sidens och hwissas-de mig dessa orden i örat: Wi böwe tacka Gud: för den fåra religionen skul skuter Koningen af Preusen of ihjäl, och sätter våra hus i brand; men, swarade jag, Madame, hwad hafwa mi-na peruquer at göra med religionen? (ty fort förut hade jag fått weta, at hela mit peruques förråd genom en 30pundig granat war förstört) tag til goda, swarade hon; det blifwer wäl bättre: tacka Gud härfore! Denna froma Fru-plågade mig grufweligen.

Jag och et par gode wänner fördrefwo tiden med at äta och dricka, och detta tykte jag jäm-wäl wara det solidaste. Under dylig omwår-ling och oro tilbragte wi den 19, eller den för-skräckeligaste af alla mina lefnads dagar. Kloc-kan 2 eftermiddagen stod redan Kors-kyrkan, Amt-huset och mit eget i full låga. Emot Klockan 5 kom min betjent med den berättelsen, at mit hus war afbränt, hwalfwet af bombar förstört, och min säkre källare aldeles plundrad af soldater, som woro anbefalte at utsläcka el-den. Det gjorde mig ondt, min fåre Fårber, ganska ondt! alla mina meubler, Kläder, för-råd, böcker, manuscripter, bref, alt war för-loradt, och alt hwad jag räddade war icke wärdt 10 Riksdaler! en gammal råck, endast brukelig

brukelig wid wädeld, en utsliten peruque och en gammal naträck utgjorde hela mit Garde Robe. Manuscripter, hwilka efter min död skulle tryckas, äro, til en tröst för efterweridens därar, alla upbrända: nu är det altså ej mödan wårt at dö, emedan ingen ting från mig, efter min död, kan tryckas. Mina sköne böcker förger jag mycket; men ofta ännu mer mina sång- och gångkläder: forteligen, min Wan! jag är så fattig som en Poet. 3 redbare mynt har jag endast förlorat 40 Riksdaler, och en sådan man som jag kan wäl icke förlora mycket mera. At jag genom plundring förloradt gör mig mest ondt: wåre wänner, wåre hjelpare, wåre Apostolisk-Catholske befriare, folk, som gör sig samwete öfwer at på en Långfredag äta swinestek, plundra oss i wår nöd, upbryta wåre källare, dem lågan skonat, och man får icke en gång tala häremot: grusweligt! Beretter i Warschau at wåre fiender upbrändt för oss två tredjedelar, och wåre wänner stulet en. Men såg til wår Eremdants beröm, at Han gjordt alt sit til at förekomma dessa oredor; men at han uträttadt ingen ting; ty icke en gång galgen gör en spitsbof årlig.

Den Söndags morgon blef i Neustadt tillsagt, at den som wille rädda sig ur staden, skulle göra det straxt: jag gick ut med min betjent genom schwarzen Thore, och uti et öfwerdrag af en huswud, puta bestod nu hela min rikedom. En gruswellig hetta plågade mig och andre i mit

följe och wi woro uti ingen ting olife de Saltz-
 burgiska Emigranter. Klockan war redan 12
 utan at någon tänkte på mat eller dricka: jag
 försåkrade sällskapet om, at jag både hungrade och
 törstade: de borde tro det den seden at spisas med
 manna woro redan aslagd: jag såge mig altså
 nödsakad at öfvergifwa dem. Jag åstadskom
 förargelse hos desse, som, under et blindt för-
 troende, hjerteligen hungrade och törstade; men
 gick ändå efter magens befalning, och fan
 i Loschniz en wån, hos hwilken jag mädde tåms-
 meligen wål. Här bekom jag en häst, på hwil-
 ken jag fortsatte resan til Hohenstein. Sedan
 den namnkunniga morgon, då Riddaren von
 der traurigen Gestalt lemnade sit slott, för
 at söka sin Guddomeliga Dulcinea, in til nu,
 lär en så besynnerlig Riddare ej wara sedd.
 Föreställ Dig en stor häst, som i 15 år lupet för
 karror, och på denne häst Rabener ej fult 3 al-
 nar lång, och likwål, oaktadt dyra tider, rätt
 tjock, uti et par söndrige skor, swarta silkes
 strumpor, en hwit, urgammal, smutsig och sönd-
 rig rese-räck, och en hårpungs peruque, som
 sedan belågringen ej waret kammad, och knapt
 sedan Preussiska invasionen pudrad: bak på
 en säck jämte en gammal natträck, som i fall
 det rågnade, skulle tjena mig för roquelaure;
 til höger gick min betjent, som hade uti en ask
 bröd och et stycke Braunschwiger korf: til wän-
 ster gick hästens monarch. I denna stålning
 kom jag til Hohenstein och blef wål emottagen.
 Här

Här har Du, min Färber, de wigtigaste af
mina äfventyr, wid detta tilfället. War öfwer-
tygad om min tilgifwenhet och les wäl.

Rabener.

Kyrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingen födde 3 Gosses
och 3 Flickobarn: Wigde Fortifications-Tim-
mermannen Peter Ohman och Pigan Ingrid
Persdoter, Tunnebindare-Gesällen Lars Mell-
gren och Pigan Maria Månsdoter, Guld- och
Silfwer-arbetaren Melcher Fausi och Jungfru
Anna Catharina Fernlöf, Rusthållaren wid
Borås Arfwid Strömberg och Jungfru Do-
rothea Maria Norkorg, Sjötuls-Bisiteuren
Andreas Carlberg och Jungfru Maria Sahl-
berg: Döde Studenten Herr Swen Fride-
lius, 26 år, af hetsig feber, Bisiteuren Göther-
bergs Hustru Sara Bengtsdoter, 58 år, af
dito, Skomakaren Måster Casp. Malmström,
31 år, af dito, och 3 barn af bröstfeber och slag.

I Tyska Församlingen födde 2 barn.

Rundgörelser.

Utaf den här uti Götheborg inrättade Sjuk-
af Begravnings-Cassan hafwer, uti dessa för-
flutna 5 åren, råknade ifrån inrätningens bör-
jan, 51 personer bekommet begravnings hjäl-
p, 170 Daler S:mt til hwarje begrafning, sum-
man stor 8670: 59 personer hjäl- och understöd,
under swåra sjukdommar 4 til 6 Dal. per we-
ka, summan stor 1462; et otwifwefagtigt be-
wis

wis på den frukt och nytta hwar och en deltagare genom denna inrättning har. Nästa måndagen efter Påsk, eller den 27 April, blifwer åter Quartals-sammanskomst wid förenämde Cassa, på wanligt ställe, klockan 2 eftermiddagen. De som förra Quartalet ute blifwet med sina Quartals-afgifter påminnas därmed inkomma, då åfwenwål de, som willa blifwa deltagande uti förenämde inrättning, kunna sig inställa, och sina namn antekna. Tillika påminnes, at de å nyo uplagda Reglor med de wid samhället fastställda förbättringar, samt Kongl. Majeståts nådigst gifna tilstånd, kunna och då erhållas, emot 16 öre S:mt exemplaret, och får hwar och en ledamot opåmint förse sig med et exemplar; på det ej någon ofunnighet, om hwad som skedd är, eller sker wid Cassan, kan förbehåras.

Til salu utbjudes et partie watten-slinkert eller mursten, tjenlig wid watten-werks murning, åfwen några fat Ciment; hwarom nårmare underrättelse erhålles af Herr Samuel Arfwidson.

I moron efter Afstonsången, klockan 5, åfwen som Långfredag, wid samma tid, upføres på Nådstugun Salen Pergoleses Passions-musique. Billetter kunna wid ingången och på Beursen lösas emot 2 Dal. S:mt.

Hos Handelsmannen Herr Ellgren finnes Capuciner-årter til salu.

En helt ny öfwerståkt wagn är åfwen såhl. Nya munteligen.